

Beskrivelse af specialet Sportsfysioterapi

Specialets problemfelter, målgrupper og det fysioterapeutiske indsatsområde

---

Specialets grundlæggende problemstillinger og relevans for fysioterapi

Specialet i Sportsfysioterapi i Danmark omfatter fire overordnede fokusområder til sportsudøvere og motionister i alle aldersgrupper. Baseret på en bio-psyko-social forståelsesramme og med afsæt i en kontekst af fysisk aktivitet og sportsudøvelse på alle niveauer omhandler fokusområderne følgende:

Forebyggelse

Specialet omfatter primær forebyggelse, herunder facilitering/fremme af træning og fysisk aktivitet til både diagnosekategorier og raske samt forebyggelse af skader relateret til fysisk aktivitet og sport.

Diagnostik

Specialet omfatter bevægelsesanalyse, klinisk diagnostik, klinisk ræsonnering og afdækning af årsags-sammenhænge i forhold til skader opstået ved fysisk aktivitet og sport.

Genoptræning/ behandling

Specialet i sportsfysioterapi omhandler genoptræning og behandling i konteksten af sport i forhold til at returnere til ønsket funktionsniveau for patientgruppen

Præstationsfremme

Specialet omfatter fremme af præstation blandt sportsudøvere/motionister med alle diagnosekategorier og i alle aldersgrupper.

Specialets målgrupper

Specialet Sportsfysioterapi retter sig overordnet mod patienter indenfor alle diagnosekategorier og raske borgere, herunder sportsudøvere og motionister i alle aldersgrupper, hvor fysisk aktivitet og sport er målet eller indgår som middel i eksempelvis sundhedsfremmende indsatser. Specialet varetager vævsdiagnostik, funktionel diagnostik og afdækningen af relevante mekaniske, psykologiske og sociale faktorer i relation til diagnose, funktion, præstation og sundhed.

Fysioterapeutens indsatsområder

Fysioterapeuten med speciale indenfor sport er fokuseret på:

- Forebyggelse af skader hos den udøvende af sport og fysisk aktivitet indeholdende trænings tilpasning og trænings optimering
- At understøtte den skadede udøver til igen at være udøvende i sport og fysisk aktivitet på ønsket niveau
- At fremme sikker tilbagevenden til og deltagelse i sport og fysisk aktivitet
- Individuel rådgivning og tilpasning af træning/ behandling/ genoptræning i forhold til den specifikke sport, målgruppe og diagnosekategori ud fra en evidensbaseret tilgang og bedste kliniske praksis samt udøverens præferencer
- At rådgive og intervenere i relation til at den enkelte sportsudøver og grupper af udøvere optimerer deres præstationer baseret på overvejelser om progression, træning og skadesrisikofaktorer
- At sammenfatte, kommunikere og samarbejde i en tværfaglig kontekst

Specialiserede kompetencer

Særlig viden og kompetencer knyttet til specialet

For at arbejde hen mod specialisering i sportsfysioterapi kræves viden og kompetencer med udgangspunkt i principperne for evidensbaseret praksis.

Nedenfor gives en række eksempler. Listerne er ikke udtømmende.

Fysioterapeuten med speciale indenfor sport har viden om:

- Skadesforebyggelse, klinisk diagnostik, behandling, genoptræning, rehabilitering og sundhedsfremme i forhold til de grundlæggende, sundhedsfaglige problemstillinger i specialet
- Skadsmekanismer i relation til sport og fysisk aktivitet, herunder fysiologiske, mekaniske, funktionelle, træningsrelaterede og psykosociale faktorer
- Populations- og sygdomsspecifik diagnostik, behandling, genoptræning, rehabilitering og sundhedsfremme, lighed og ulighed i sundhed
- Patient management: psykologi og motivation; compliance og fastholdelse
- Kost og ernæring
- Parakliniske undersøgelser
- Doping og antidoping
- Ortopædi og ortopædkirurgiske problemstillinger
- Reumatologi og reumatologiske problemstillinger
- Klinisk smertetype diagnostik og evidensbaserede behandlingsstrategier

Fysioterapeuten med speciale indenfor sport har kompetencer til at:

- Fordybe og udvikle sig i emner af eget valg - eksempelvis specifikke skader i relation til enkelte sportsgrene og kroppsregioner
- Være innovativ og producerende i sit vidensfelt og i det tværfaglige samarbejde på diagnosticering, behandling, genoptræning, rehabilitering og sundhedsfremme
- Udføre klinisk arbejde på et fagligt opdateret og evidensbaseret grundlag

Særlige kliniske kompetencer knyttet til specialet

Fysioterapeuten med speciale indenfor sport har:

- Kliniske færdigheder i forebyggelse, diagnostik, behandling, genoptræning, rehabilitering, sundhedsfremme og rådgivning i forhold til de grundlæggende, sundhedsfaglige problemstillinger i specialet
- Kliniske færdigheder inden for populations- og sygdomsspecifik diagnostik, behandling, genoptræning, rehabilitering og sundhedsfremme og kender til lighed og ulighed i sundhed
- Specifikke sportsfysioterapeutiske kompetencer indenfor:
  - Biomekanisk analyse i kontekst af sport
  - Formidling/kommunikation til udøver for at fremme compliance og fastholdelse
  - Evidensbaseret og kritisk stillingtagen til test, måleredskaber, behandlings- og trænings/genoptræningsprincipper - herunder vævsegenskaber, traumatologi og træningsfysiologi
- Epidemiologisk forståelse for sportsgrens-specifikke skader og forebyggelse:
  - Sundhedsfremme til raske og til diagnosegrupper
  - Præstationsfremme i kontekst af sport
  - Parakliniske undersøgelser
  - Klinisk smertetype diagnostik og evidensbaserede behandlingsstrategier
  - Farmakologisk smertebehandling -herunder virkningsmekanismer og bivirkninger
  - Kulturforståelse og kan i denne kontekst kommunikere med samarbejdsrelationer

---

Erfaringsområde indenfor specialet

Fysioterapeuten med speciale indenfor sport kan vælge et område inden for sport som specialeområde, eksempelvis:

- Handicapidræt
- Børn
- Ældre
- Sportsgrensspecifikt speciale
- Regionsspecifikt speciale
- Diagnose-specifikt speciale

Fysioterapeuten med speciale indenfor sport kan inden for det valgte område:

- Kritisk evaluere og tilpasse sin praksis i forhold til evidens og ny viden, identificere spørgsmål til videre udredning og kan være involveret i forskning, der adresserer disse spørgsmål
- Udbrede og videndele nyeste viden til egen og andre professioner og fagområder samt samarbejde med medierne om dette.
- Fremme implementering af nyeste viden i egen og i en tværfaglig kontekst samt medvirke til vurdering af forskningsbehov på disse områder.
- Differentiere mellem akutte og recidiverende kroniske smerter; mellem traumerelaterede inflammationer og inflammatoriske ledsygdomme (både infektiøse/ikke infektiøse og systemiske lidelser) og kan tilrettelægge fysisk aktivitet/tilbagevenden til sport.

Særligt kendskab til specifikke sygdommes progression

Særligt indgående kendskab til de hyppigste diagnoser og differential-diagnostik i relation til systemiske og progredierende sygdomme, der kan udløse symptomer, der kan forveksles med relevante symptomer relateret til vævsskade forårsaget af sport og fysisk aktivitet:

- Systemiske inflammatoriske lidelser og andre relevante knogle- og led-relaterede sygdomme
- Cancer og andre maligne sygdomme
- Autoimmune sygdomme
- Hjerter- og lungelidelser
- Hovedtraumer, herunder hjernerystelse.